

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Проект

ЗАКОН

за изменение и допълнение на Закона за интеграция на хората с увреждания

(Обн., ДВ, бр. 81 от 2004 г.; изм. и доп., бр. 28, 88, 94, 103 и 105 от 2005 г., бр. 18, 30, 33, 37, 63, 95, 97 и 108 от 2006 г., бр. 31, 46 и 108 от 2007 г. и бр. 41 и 74 от 2009 г.)

§ 1. В чл. 4, т. 3 след думата „заетост“ се добавя „и професионална реализация“.

§ 2. В чл. 5 ал. 2 се изменя така:

„(2) Държавната политика за интеграция на хората с увреждания се провежда от Министерския съвет, министъра на труда и социалната политика, областните управители и органите на местното самоуправление в сътрудничество с национално представителните организации на и за хората с увреждания, другите организации, работещи в областта на интеграцията и защитата на правата на хората с увреждания, национално представителните организации на работодателите и национално представителните организации на работниците и служителите съобразно приета национална стратегия за хората с увреждания.“

§ 3. В чл. 6 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 след думите „Национален съвет за интеграция на хората с увреждания“ се добавя „с председател министърът на труда и социалната политика“.

2. В ал. 2 думите „представителните организации на хората с увреждания, национално представителните организации за хората с увреждания“ се заменят с „представителни организации на и за хората с увреждания, други организации, работещи в областта на интеграцията и защитата на правата на хората с увреждания“.

3. Създава се нова ал. 3:

„(3) Другите организации, работещи в областта на интеграцията и защитата на правата на хората с увреждания, не могат да бъдат повече от 15 на сто от състава на съвета по ал. 1.“

4. Досегашната ал. 3 става ал. 4 и се изменя така:

„(4) Националният съвет за интеграция на хората с увреждания дава становища по всички проекти на нормативни

актове, стратегии, програми и планове, които засягат правата на хората с увреждания и тяхната интеграция.”

5. Досегашната ал. 4 става ал. 5 и се изменя така:

„(5) Министерският съвет приема Правилник за устройството и дейността на Националния съвет за интеграция на хората с увреждания, в който определя и критериите за представителност на национално представителните организации на и за хората с увреждания и критериите за участие на другите организации, работещи в областта на интеграцията и защитата на правата на хората с увреждания.”

§ 4. В чл. 8 се правят следните изменения и допълнения:

1. В т. 1 запетаята и думите „и контролира спазването на утвърдените критерии за предоставянето им” се заличават.

2. Създава се нова т. 2:

„2. контролира дейностите по предоставяне на помощни средства, приспособления и съоръжения за хората с увреждания и медицински изделия, посочени в списъците по чл. 35а, ал. 1;”.

3. Досегашните т. 2-4 стават съответно т. 3-5.

4. Създава се т. 6:

„6. разработва програми и финансира проекти за рехабилитация, интеграция и за изграждане на достъпна среда за хората с увреждания;”.

5. Досегашната т. 5 става т. 7.

§ 5. Член 12 се изменя така:

„Чл. 12. (1) Социалната оценка се извършва въз основа на медицинската експертиза по методика, утвърдена от министъра на труда и социалната политика.

(2) Социалната оценка установява:

1. потребностите и възможностите за рехабилитация;
2. възможностите за обучение;
3. възможностите за трудова заетост и професионална реализация;
4. потребностите от социални услуги;
5. възможностите за социално включване.

(3) Социалната оценка се извършва по искане на:

1. лицето с увреждане;
2. родителя (осиновителя), настойника или попечителя на лице с увреждане;
3. семейството на роднини, близки или приемното семейство, при което е настанено дете с увреждане по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето.

(4) По искане и с участието на лицата по ал. 3 въз основа на социалната оценка се изготвя индивидуален план за интеграция."

§ 6. В чл. 13 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1:

а) в т. 1 цифрата „1“ се заменя с „2“;

б) точка 3 се изменя така:

„3. мотивирано предложение за отпускане на целева помощ за изработване и/или покупка на помощни средства, приспособления и съоръжения за хората с увреждания и медицински изделия, посочени в списъците по чл. 35а, ал. 1;“

в) създава се т. 4:

„4. мотивирано предложение за отпускане на финансова подкрепа по чл. 41а.“

2. Алинея 3 се изменя така:

„(3) Поименният състав на комисията по ал. 2 се утвърждава със заповед на директора на дирекция „Социално подпомагане“ на Агенцията за социално подпомагане и включва:

1. експерт от дирекция „Социално подпомагане“, определен от директора на дирекция „Социално подпомагане“;

2. лекар, определен от директора на регионалния център по здравеопазване;

3. психолог, определен от началника на регионалния инспекторат по образование;

4. педагог, определен от началника на регионалния инспекторат по образование;

5. представител на общината, определен от съответния кмет;

6. експерт от дирекцията „Бюро по труда“, определен от директора на дирекция „Бюро по труда“ на Агенцията по заетостта.“

§ 7. В чл. 14 се правят следните изменения:

1. В ал. 2 думата „заболявания“ се заменя с „и пренаталните заболявания и придобити състояния“.

2. В ал. 3 думите „хората с увреждания, национално представителните организации за хората с увреждания“ се заменят с „и за хората с увреждания, другите организации, работещи в областта на интеграцията и защитата на правата на хората с увреждания“.

§ 8. В чл. 15, ал. 2 т. 8 се изменя така:

„8. назначаване на помощни средства, приспособления и съоръжения и медицински изделия за хората с увреждания.“

§ 9. В чл. 17, т. 5 след думата „увреждания“ се добавя „и на лицата с увреждания до 29-годишна възраст“.

§ 10. В чл. 25, ал. 1, т. 1-3 думите „лице с увреждане“ се заменят с „лице с трайно увреждане“.

§ 11. В чл. 26 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1.

2. Създава се ал. 2:

„(2) Агенцията за хората с увреждания извършва контрол относно разходването на средствата по ал. 1.“

§ 12. В чл. 28, ал. 1 се правят следните изменения и допълнения:

1. В т. 2 след думата „услуги“ се добавя „и търговия“.

2. В т. 3:

а) думите „лицата с увреждания“ се заменят с „лицата с трайни увреждания“;

б) в букви „а“ - „в“ думата „общия“ се заменя със „списъчния“;

в) в буква „в“ числото „50“ се заменя с „30“.

§ 13. В чл. 29, ал. 2 думата „Редът“ се заменя с „Условията и редът“.

§ 14. В чл. 35 се правят следните изменения:

1. В ал. 2 думите „държава членка или държава“ се заменят с „държава - членка на Европейския съюз, или на друга държава“;

2. В ал. 5 думите „изискванията за осъществяване“ се заменят с „условията и реда за осъществяване и контрол“.

§ 15. В чл. 35а се правят следните изменения:

1. Алинея 2 се изменя така:

„(2) В случай на съмнение дали един продукт е медицинско изделие или помощно средство, приспособление или съоръжение за хора с увреждания, окончателно становище дава компетентният орган по Закона за медицинските изделия.“

2. Алинея 3 се отменя.

§ 16. В чл. 36 думите „Държавната агенция за младежта и спорта“ се заменят с „Министерството на физическото възпитание и спорта“.

§ 17. В чл. 40 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 числото „30“ се заменя с „50“.

2. Създава се нова ал. 3:

„(3) Контролът относно използването на средствата по ал. 2 се осъществява от Агенцията за хората с увреждания.“

3. Досегашната ал. 3 става ал. 4.

§ 18. Създава се чл. 41а:

„Чл. 41а. (1) Хората с трайни увреждания имат право на финансова подкрепа в зависимост от индивидуалните им потребности, установени в оценката по чл. 12, за ползване на:

1. социални услуги;
2. услуги за социална и медицинска рехабилитация;
3. услуги за участие в трудова заетост и професионална квалификация;
4. услуги за достъп до интегрирано образование и обучение;
5. услуги за осигуряване на достъпна среда.

(2) Размерът, начинът на неговото формиране, условията и редът за предоставяне и ползване на финансовата подкрепа за всяка от услугите по ал. 1, т. 1-5 се определят с правилника за прилагане на закона.“

§ 19. Членове 42 - 43 се отменят.

§ 20. Член 44 се изменя така:

„Чл. 44. (1) Хората с трайни увреждания съобразно своите потребности имат право на целеви помощи за:

1. покупка и приспособяване на лично моторно превозно средство;
2. внос на лично моторно превозно средство;
3. преустройство на жилище;
4. придружители на лица с увредено зрение, лица със затруднения в придвижването, лица с интелектуални затруднения и лица с психически разстройства, интерпретатори-придружители на лица със слепо-глухота и преводачи на лица с увреден слух.

(2) Хората с увреждания съобразно своите потребности имат право на целеви помощи за изработване, покупка и ремонт на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия, посочени в списъците по чл. 35а, ал. 1, с изключение на медицинските изделия, които се заплащат напълно или частично от Националната здравноосигурителна каса.

(3) Размерът на целевите помощи по ал. 2 се определя по методика и със заповед, утвърдени от министъра на труда и социалната политика съгласувано с министъра на финансите, министъра на икономиката, енергетиката и туризма и министъра на здравеопазването.

(4) Министърът на труда и социалната политика, министърът на здравеопазването и директорът на Националната здравноосигурителна каса съвместно утвърждават координационен механизъм за взаимодействие при осъществяване на дейностите, свързани с целевите помощи по ал. 2.

(5) Условието и редът за отпускането, изплащането, изменянето и прекратяването на целевите помощи и размерите на целевите помощи по ал. 1 се определят с правилника за прилагане на закона."

§ 21. В чл. 45 се правят следните изменения:

1. Алинея 1 се изменя така:

"(1) Помощите по чл. 44, ал. 1, т. 2 и 4 се освобождават от данъци и такси."

2. В ал. 2-5 думите „месечни добавки и“ се заличават.

§ 22. В чл. 52 съюзът „или“ се заменя с „и“.

§ 23. Създава се чл. 54а:

"Чл. 54а. (1) На лице, което осъществява дейност по предоставяне на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия за хора с увреждания в нарушение на разпоредбите на този закон и на наредбата по чл. 35, ал. 5, се налага глоба, съответно имуществена санкция, в размер от 10 000 до 20 000 лв. за всеки отделен случай.

(2) Сумите, събрани по ал. 1, се внасят в приход на Агенцията за хората с увреждания и се разходват за програми и проекти за рехабилитация, интеграция и за изграждане на достъпна среда за хората с увреждания."

§ 24. В чл. 55, ал. 1 се правят следните изменения и допълнения:

1. В т. 6 след думите „областта на социалното подпомагане“ се добавя „и на целевите помощи по чл. 44, ал. 1, т. 1 и 3“.

2. Създава се т. 7:

"7. изпълнителния директор на Агенцията за хората с увреждания – за нарушения, свързани с предоставянето на целева помощ по чл. 44, ал. 2."

§ 25. В § 1 от Допълнителната разпоредба т. 10 се изменя така:

"10. „Национално представителни организации на и за хората с увреждания“ са тези организации, които представляват хората с увреждания и които са признати като такива при условия и по ред, установени с акт на Министерския съвет."

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 26. В Закона за социално подпомагане (обн., ДВ, бр. 56 от 1998 г.; изм. и доп., бр. 45 и 120 от 2002 г., бр. 18, 30 и 105 от 2006 г., бр. 52 и 59 от 2007 г., бр. 58 от 2008 г. и бр. 14, 41 и 74 от 2009 г.) чл. 12а се изменя така:

„Чл. 12а. На лица с трайни увреждания се предоставя месечно целева помощ след преценка на доходите на лицето или семейството в размер съобразно степента на трайно намалената работоспособност или вида и степента на увреждането при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на закона.“

§ 27. В Закона за семейни помощи за деца (обн., ДВ, бр. 32 от 2002 г., изм. и доп., бр. 120 от 2002 г., бр. 112 от 2003 г., бр. 69 от 2004 г., бр. 105 от 2005 г., бр. 21, 30, 33, 68 и 95 от 2006 г., бр. 113 от 2007 г., бр. 71 и 110 от 2008 г. и бр. 23 от 2009 г.) се правят следните допълнения:

1. В чл. 2, ал. 1 се създава т. 9:

„9. месечна добавка за деца с трайни увреждания до 18-годишна възраст и до завършване на средното образование, но не по-късно от 20-годишна възраст.“

2. Създава се чл. 8г:

„Чл. 8г. (1) Право на месечна добавка в размер 70 на сто от минималната работна заплата за деца с трайни увреждания до 18-годишна възраст и до завършване на средното образование, но не по-късно от 20-годишна възраст, имат:

1. родители (осиновители), когато отглеждат деца с трайни увреждания;

2. семейства на роднини или близки и приемни семейства, при които са настанени деца с трайни увреждания по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето.

(2) Правоимащите по ал. 1 получават месечната добавка по постоянния си адрес от дирекциите „Социално подпомагане“ на Агенцията за социално подпомагане.

(3) Ако децата са настанени на пълна държавна или общинска издръжка в лечебни заведения, както и в специализирани институции и социални услуги – резидентен тип, за срок, по-дълъг от един месец, правоимащите не получават месечна добавка по ал. 1 за периода на престоя им в тях.“

3. В чл. 12 се създава т. 9:

„9. три години – за месечната добавка за деца с трайни увреждания до 18-годишна възраст и до завършване на средното образование, но не по-късно от 20-годишна възраст, считано от края на месеца, за който се отнася.“

§ 28. Параграф 6, т. 1, буква „б“, § 17, т. 1 и § 18 влизат в сила от 1 януари 2011 г.

Законът е приет от 41-ото Народно събрание на

2009 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ:**

(Щецка Цачева)

МОТИВИ

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за интеграция на хората с увреждания

Основният мотив, налагащ промяната в Закона за интеграция на хората с увреждания, е необходимостта от усъвършенстване на нормативната уредба в областта на интеграцията на хората с увреждания. Предлаганите изменения и допълнения в закона са свързани с прецизиране на условията за упражняване правата на хората с увреждания.

С цел насърчаване на професионалното развитие на хората с увреждания към ключовите области, чрез които се осъществява тяхната интеграция, се предлага да се включи и професионалната реализация. Тази промяна се налага поради необходимостта хората с увреждания не само да бъдат включени на пазара на труда, но и да получат шанс за устойчива интеграция чрез възможности за бъдещо развитие на професионалните им качества и възможности.

С цел подобряване на партньорството и сътрудничеството между държавата, местните власти и организациите на гражданското общество се създават условия за по-активно участие на неправителствените организации в политиката за хората с увреждания. Тези условия са в няколко направления:

1. В сътрудничеството се включват не само национално представителни организации на и за хората с увреждания и социални партньори, но и други организации, работещи в областта на интеграцията и защитата на правата на хората с увреждания. Това се налага поради голямата роля не само на тях, но и на малки организации в процеса на формирането и изпълнението на политиките. Тези организации могат да допринесат за по-голяма иновативност и по-широко разпространение на добри практики на всички етапи от провеждането на политиката.

2. На организациите се предоставя възможност и за участие в Националния съвет за интеграция на хората с увреждания, като критериите за това участие ще бъдат разписани в подзаконовата уредба. Разширеното участие на неправителствените организации в управлението на политиките е в съответствие и с европейските принципи за по-добро управление. По предложение на национално представителните организации на и за хората с увреждания се предвижда другите организации да не бъдат повече от 15 на сто от състава на съвета.

3. Разширява се консултативната функция на Националния съвет за интеграция на хората с увреждания, като той се предлага да дава становища по всички проекти на нормативни актове, стратегии, програми и планове, които засягат правата на хората с увреждания и тяхната интеграция. За първи път в

закона се определя и председателят на съвета – министърът на труда и социалната политика.

С цел засилване значението на социалната оценка се предлага съществена промяна в нейния предмет. Чрез предлаганото разширяване на предмета на социалната оценка и извършването ѝ по специална методика, утвърдена от министъра на труда и социалната политика, се цели оценката да не се базира само на медицинската експертиза. Освен това се предлага по искане на заинтересуваните лица и съвместно с тях да се изготвят индивидуални планове за интеграция въз основа на оценките. По този начин се преодолява чисто формалният характер на социалната оценка и тя придобива характер на реално средство за анализ на състоянието и възможностите на хората с увреждания и на необходимите инструменти за тяхната интеграция.

Голямото значение на социалната оценка се подчертава допълнително и чрез нейната роля за отпускане на целева помощ за изработване и/или покупка на помощни средства, приспособления и съоръжения за хората с увреждания и медицински изделия. Предлага се в социалната оценка да се прави мотивирано предложение за отпускане на такава целева помощ. По този начин предоставянето ѝ няма да зависи единствено от лекарските консултативни комисии и от чисто медицинския подход спрямо уврежданията.

Подходът за по-голямо значение на социалната оценка се следва и чрез промяната на състава на комисиите за извършване на социална оценка. Определя се какви експерти следва да участват в комисията. За първи път се предвижда в състава на комисията да участват лекар, психолог, педагог. Целта е експертният характер на комисията да гарантира качеството на оценката.

С оглед философията на паричното подпомагане и необходимостта от по-добра целенасоченост на мерките за социална защита на хората с увреждания се предлагат две нормативни промени, насочени към прилагане на интегриран и универсален подход в областта на социалната защита на хората с увреждания чрез парично подпомагане. И двете нормативни промени ще допринесат за синхронизиране на материята по отношение на материалната подкрепа на лицата с увреждания и техните семейства.

Първата промяна е свързана с трансформирането на месечната добавка за интеграция на хората с трайни увреждания в месечна целева помощ за лица с трайни увреждания по смисъла на Закона за социално подпомагане. Предоставянето на този вид целева социална помощ ще доведе до по-добра целенасоченост на подкрепата за най-уязвимите сред хората с увреждания. Целевата помощ за хората с трайни увреждания ще почива на принципа за прилагане на доходен критерий, но ще се вземат предвид и степента на намалена работоспособност или видът и степента на увреждането. В подзаконовата уредба, регламентираща условията и реда за предоставяне на социални помощи, размерът на целевата помощ за хора с трайни увреждания ще се диференцира, така че да гарантира по-добрата защита на хората, при които

рискът от изпадане в бедност е най-голям. Освен това ще се въведе и по-висок праг за достъп до тези помощи в сравнение с месечните социални помощи за хора с трайни увреждания.

Втората промяна е свързана с месечната добавка за деца с трайни увреждания. Тази добавка се предлага да бъде част от семейното подпомагане, тъй като по своята същност тя е именно материална помощ за семействата с деца с увреждания. По този начин цялата правна материя, която обхваща въпросите на семейното подпомагане, се интегрира в един нормативен акт. Предлага се запазване на сегашния характер на добавката по отношение на липсата на доходен критерий, размера, достъпа на семействата, начина на изплащане и т.н.

Изхождайки от принципа, че паричното подпомагане не е единственото средство за социално включване на хората с трайни увреждания, се предлага въвеждането от 1 януари 2011 г. на нов вид финансова подкрепа. Тя ще е предназначена за ползване на: социални услуги; услуги за социална и медицинска рехабилитация; услуги за участие в трудова заетост и професионална квалификация; услуги за достъп до интегрирано образование и обучение; услуги за осигуряване на достъпна среда. Именно това са областите на интеграция на хората с увреждания, разписани в самия закон. Чрез тази подкрепа се цели да се осигури реален достъп на хората с увреждания до услугите, които са задължителни предпоставки за тяхната интеграция. Предлага се подкрепата да се предоставя с оглед индивидуалните потребности на хората с трайни увреждания, които ще бъдат установени в социалната оценка. Освен това социалната оценка ще съдържа и мотивирано предложение за предоставяне на такъв вид подкрепа. Размерът, начинът на неговото формиране, условията и редът за предоставяне и ползване на тази финансова подкрепа за всяка една от услугите, за които е предназначена, ще се определят с правилника за прилагане на закона.

Съществени промени се предлагат с цел подобряване на механизма за осъществяване и контрол на дейностите по предоставяне на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия за хората с увреждания. За първи път се въвежда изискване на регламентиране на контрола по отношение на тези дейности. Самият контрол се предлага да се осъществява от Агенцията за хората с увреждания. Той ще бъде регламентиран в наредба на министъра на труда и социалната политика.

Прецизира се кръгът на лицата, които могат да извършват дейности по предоставяне на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия за хората с увреждания. Разпоредбите относно комисията за преценка дали един продукт е медицинско изделие или помощно средство се отменят, тъй като това са функции на Изпълнителната агенция по лекарствата.

Въвежда се и помощ за изработване на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия за хората с увреждания.

Предвижда се размерът на целевите помощи за изработване, покупка и ремонт на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия да се определя по методика и със заповед, утвърдени от министъра на труда и социалната политика съгласувано с министъра на финансите, министъра на икономиката, енергетиката и туризма и министъра на здравеопазването. Установяването на нарушенията във връзка с тези целеви помощи ще се осъществява от длъжностни лица, определени от изпълнителния директор на Агенцията за хората с увреждания.

С цел подобряване на координацията, сътрудничеството и взаимодействието между всички ангажирани институции се предвижда Министерството на труда и социалната политика, Министерството на здравеопазването и Националната здравноосигурителна каса съвместно да утвърдят координационен механизъм за взаимодействие при осъществяване на дейностите, свързани с предоставянето на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия за хората с увреждания.

За първи път се въвежда глоба, съответно имуществена санкция, за нарушения на условията и реда за осъществяване на дейностите по предоставяне на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия за хора с увреждания. Нейният размер се предлага да бъде от 10 000 до 20 000 лв. за всеки отделен случай, като сумите, събрани от глоби и/или имуществени санкции, ще се внасят в приход на Агенцията за хората с увреждания и ще се разходват за програми и проекти за рехабилитация, интеграция и за изграждане на достъпна среда за хората с увреждания. Практиката по прилагането на закона досега налага ясно да се дефинира отговорността на лицата, осъществяващи дейностите по предоставяне на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия за хора с увреждания, както и да се гарантира спазването на законовите разпоредби, тъй като тези лица получават средства от държавния бюджет за реализирането на дейността си. Това налага и въвеждането на адекватни санкции спрямо тях за неспазване на законовите изисквания.

Въвежда се и контрол от страна на Агенцията за хората с увреждания по отношение на спазването на изискването възстановените средства от осигуровки на специализираните предприятия, трудово-лечебните бази и кооперациите на хората с увреждания да се използват за инвестиции, рехабилитация и социална интеграция на хората с увреждания. Тези средства се предлага да бъдат увеличени от 1 януари 2011 г. от 30 на 50 на сто от внесените от работодателя осигурителни вноски.

Другите промени, които се предлагат, са свързани с прецизиране на текстове относно: профилактиката на уврежданията; медицинската рехабилитация; интегрираното образование и трудовата заетост; контролните функции на Агенцията за хората с увреждания по отношение на преференциите на работодателите; функциите на Агенцията за хората с увреждания по

отношение на разработването на програми и финансирането на проекти за рехабилитация, интеграция и за изграждане на достъпна среда за хората с увреждания; условията, на които трябва да отговарят специализираните предприятия и кооперации на хората с увреждания; условията и реда за отпускане, изплащане, изменение и прекратяване на целевите помощи за хора с увреждания.

ЗА МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Симеон Дянков)

